

100,000 דפי גמרא ביום

על מהפכת הדף היומי לה ימלאו כעת 100 שנה – שמעו כולם. אבל דומה, שגם המחולל הגדול, מרן המהר"ם שפירא זצוק"ל, לא חשב וחלם על תקופה בה יתכנסו יהודים באיראן וישמעו שיעורים בפרסית, כחלק ממערכת המספקת שיעורי דף היומי בעשר שפות – כולל אמהרית ופורטוגזית • שיחה מרתקת עם הרה"ג רבי נפתלי וסרמן שליט"א, יוזם ומחולל מערכת שיעורי הדף היומי בפריסה עולמית, ותכנית שיעור הדף היומי בעשר דקות, המהווה פתרון ממוקד וישיר ל'בעיית הנשירה' מהדף היומי • כי קרוב אליך הדבר מאד •

איך קם אדם בכוקר ונעשה מגיד-שיעור לאלפים ולרבבות?

הכל התחיל בסבב הקודם של הדף-היומי (מחזור י"ג שהתחיל כט"ו באב תשע"ב והסתיים כו' טבת תש"פ). נחשפתי לאנשים רבים שהתחילו את המחזור, אך עזבו. מדובר בכעיה ידועה של נשירת לומדים מהקביעות. כולנו מכירים את אמרות-הכנף כיצד הלומד מחובר במסכת ברכות, שורד איכשהו את מסכת שבת אך נושר בעירובין וכו'.

שאלתי את עצמי: למה זה קורה? האם הלימוד מידי קשה? שמא המגיד-שיעור לא כל כך מתאים? ואולי זה קשור לשעת ומיקום השיעור? התשובות לכל השאלות היו שליליות. המג"ש מצוין! השעה מתאימה! והלימוד לא קשה מידי.

אז ריכזנו של עולם! מה בכל זאת?! מה גורם לאנשים רציניים שכבר זכו לסיים כמה מסכתות בעמל ויזע לעזוב פתאום את קביעות הלימוד? פתאום הבזיק לי: הגורם המרכזי זו העובדה שלפעמים נמנע מאדם להשתתף בשיעור, ואז הוא מוצא את עצמו עם "חור" שהוא מתקשה להשלים. אם שיעור של דף אורך כשעה, כעת חסרות לו כמה וכמה שעות! מלבד זאת, לפעמים כבר שקוע השיעור הקבוע בעומק הסוגיא הבאה, אותה אותו לומד עדיין לא התחיל – ואז באמת קשה לו לחזור לשיעור.

זה נשמע ברגע הראשון כמו בעיה "טכנית", אך בעומק הענין המציאות הזו מנתקת את הלומד מהקביעות. ברגע שהוא מרגיש שהרצף נקטע, הוא כבר לא "מחובר" ואיך זיל גמור... כמה חבל!!!

■ ומה הפתרון המתבקש?

ליצור אופציה להשלים את השיעורים החסרים במהירות ובקלות, כך שבכל רגע נתון הוא יכול להשלים לעצמו את החוליה החסרה, ובכך לא לנתק עצמו חלילה מכלל הלומדים.

כך בעצם התחלתי להקליט שיעורים קצרים, שמבארים את הדף

• חיים ארכלי

במלאת 100 שנה להכרזה ההיסטורית על לימוד הדף היומי, ביקשנו ללמוד על יזמות שונות שנוצרו מאז ועד היום. כמו רבים, גם אנו נתקלנו מידי פעם במודעות המזמינות להתחבר לשיעור "דף היומי בעשר דקות", ובין השאר בדקנו גם יזמה זו. אבל לא חלמנו מה שנגלה.

על האי הנידח 'דאוניון' שמעתם? גם אנחנו לא, עד השבוע. הוא שייך לדיכירה הצרפתית. גם משם הגיעה פניה לייסד שיעור. מסתבר שמדובר באנשי עסקים צרפתיים, אי-שם בין מדגסקר לאוסטרליה.

כאשר מגיעה פנייה חדשה, מתנים ב"דף היומי בעשר דקות" את שיתוף הפעולה בהקמת שיעור חדש כפועל. שיעורים מוקלטים, קבוצות כאלו ואחרות, מועילים מאוד. אבל הבסיס חייב להיות שיעור פעיל עם נוכחות פיזית של המשתתפים. אז גם ב'דאוניון' נוסד שיעור עם מנין משתתפים. חלף זמן והצדיק המקומי מתקשר להודיע שלצער, ולמרבח הרתו, הצטמצם השיעור לשלושה משתתפים בלבד!

היה צריך לעבוד ולהרגיע אותו שכך מנהגו של עולם. היהודי לא העלה על דעתו שזו המציאות בכל מקום בעולם... כדי לדרבן אותו להמשיך, קישרו אותו לשיעור מקומי בפתח-תקוה, תמונת של השיעורים מועברות מהכא להתם ומהתם להכא, ושני השיעורים מקיימים תחרות מתמדת מי מצליח להוסיף יותר משתתפים.

נכון להיום: השיעור ב'דאוניון' הצליח לחזור לרמת השתתפות של מנין קבוע!

"חור" שמתפתח לנשירה

מי שעומד מאחורי כל הסיפור והסיפורים בכלל, הוא הרה"ג רבי נפתלי וסרמן שליט"א מפתח תקוה, אשר מוסר בעצמו לא פחות מ-12 שיעורים ביום. בשיחה עימו ניסנו להעמיק בנושא – אם תרצו, ראינו של פעם ב-100 שנה...

כולו בשפה השווה לכל נפש, באורך של כעשר דקות בלבד. באופן זה הלומד משלים לעצמו את הדפים החסרים בקלות ומיד חוזר לבית המדרש! זהו. "נגמרו התירוצים"... לא שיש-שבת, לא טיולים, לא חול-המועד ולא יום-כיפור. לא לידות ולא ח"ו אשפוזים. תמיד ניתן להשלים במהירות את החסר, ולהמשיך ברצף.

אלו שגילו את הסוד, אכן נגמלו מה"תירוצים". ועד כדי כך מגיעים הרבנים: בבי"ח בילינסון נוסד שיעור לרופאים כתוצאה מכך שרופאים הבחינו עד כמה חשוב לחולים להשתתף בשיעורים, עד כדי שעלתה מחשבה לרחות טיפול כדי לא לקטוע חלילה את הרצף. משכך נשא אחד הרופאים בעצמו קל וחומר: 'ומה אם החולים הללו, שמטופלים בטיפולים קשים, מה שמטריד אותם זה הרף היומי – אני על אחת כמה וכמה!'

ומאז מסכתא ביצה, קיים שם שיעור לרופאים בזכות החולים. מרפא לגוף מרפא לנפש.

מארבע כנפות הארץ

שלהי חורף תש"פ.

בו' טבת חג העולם היהודי כולו את סיום המחזור הי"ג, ומאות אלפים החלו ללמוד את המחזור הי"ד. ואז עצר העולם מלכת – ולא כמוכח המטאפורי. חודשיים לאחר מכן, קורונה באה לעולם והשביתה את בתי המדרש. זו הייתה בעצם הפריצה הגדולה של השיעורים המוקלטים, כאשר הקב"ה הקדים רפואה למכה ויצר את הפלטפורמה שהצילה עבור רבים מספור את קביעות הלימוד.

הרב וסרמן: "במחזור דף היומי הקודם נמסרו שיעורים בחמש שפות: עברית, אנגלית, ספרדית, צרפתית ורוסית. במחזור הנוכחי התווספו השפות אידיש, פורטוגזית, איטלקית (...) אמהרית ופרסית (!!!). כך שכיום קיימים שיעורים בעשר שפות, הוא אומר: כל יהודי, בכל נקודה על פני הגלובוס, שהוא בר-לימוד גמרא, מוזמן להצטרף! בכל אחת מהשפות יש תמיד מג"ש זמין במשך 24 שעות ביממה שעומד הכן להשיב לשאלות המאוינים".

אם יש את נפשכם לדעת למי חשובים שיעורים בפרסית, לדוגמא? אז כך: קבוצת יהודים באיראן למדו את מסכת סנהדרין במשך לא פחות מארבע שנים. הציע להם הרב וסרמן: בוא נייסר שיעור חדש עם הספק רציף של מסכתות. הם היו מאוד סקפטיים לגבי ההצעה, אלא שהוא הרגיע אותם: אני דואג למגיד-שיעור בשפה הפרסית, ותראו שזה אפשרי!

כיום הם עומדים כבר לסיים חצי ש"ס!

באופן זה נפתחו מאות שיעורים ברחבי תבל. לפני מספר חודשים פנה יהודי ממדינת קניה. 'תשלחו לי שיעורים! הפנייה נענתה ב... שלילה.' 'תקים קודם שיעור מקומי' ברירה לא הייתה לו, אז הוא גיבש 20 חברים מקומיים, ומאז הם כבר סיימו שתי מסכתות.

אפילו במדינת קובה הקומוניסטית, הסגורה ומסוגרת, מתקיים שיעור. בספרדית כמובן. השיעור נוסד לפני שנתיים וחצי. אמנם כמסכת יבמות היה קושי לקיים את השיעור, או למדו במקומה מסכתות אחרות, אם לפני השיעור בקושי התקיים שם מנין קבוע, בעקבות השיעור נוצר מנין קבוע גם בימות החול.

ומעשה שהיה: אחד היהודים סיפר שהבית שלו תחתן עם בחור מכפר אחר, כי בעקבות הלימוד המשותף הוא הבין שהם בסופו של דבר "אותה קבוצה". הרב וסרמן התפלא מה ההבדל בין הכפרים? והיהודי הסביר בזה הלשון "לא יעשה כן במקומנו. על החתן לבוא לגור בכפר של הכלה, אבל בגלל שאנחנו באותה קבוצה או הסכמתי שהבית שלי תעבור לגור שם"... זה לא "סיפור פיקנט" זו מציאות שמשנה את ההווה היהודית במקום!

למה נגרע?

מעניין לציין שגם תלמידי חכמים מופלגים נעזרים בשיעורים

המוקלטים לשם חזרה מהירה על הרף. ר"מ פלוני שליט"א מקשיב לשיעורים בקביעות במהלך שתי נסיעותיו היומיות. ארבעה דפים כהלוך, ארבעה בחזור. מאז שהתחיל בכך, כבר סיים את חזרת הש"ס המהירה ארבע פעמים. מצד שני פונים אנשים שמוזה שלושים שנה לא פתחו גמרא. כמו מנכ"לים של חברות ממשלתיות, שגוררים בחו"ל, וכרו', אנשים טרודים ועסוקים שבאמצעות מערכת זו משחילים לעצמם מידי יום את הטעם הישן והאהוב. דומה שאין לך עוד מפעל שמאחד תחתיו כאלו קצוות אנושיים...

ומכאן לשיעורים ב'אמהרית'. 'הם נוסדו כתוצאה מביקוש מהשטח' מסביר הרב וסרמן. 'ישנם עולים מאתיופיה שלמדו במסודות חינוך תורניים ורכשו כלים ללימוד גמרא, אך 'העם שבשדות' מתקשה בכך. פנו יהודים וטענו: למה ניגרע? גם אנחנו רוצים ללמוד מסכתות לעילוי נשמת יקינו! באמצעות השיעורים המועברים בשפה השווה לכל נפש, אף הם מסוגלים לכך".

הרב וסרמן: איך אומרים "עברא-דרשא" באמהרית?

(מחייך) את השיעורים באמהרית כמובן שלא אני מוסר... תקשיבו לשיעור המוקלט ותשמעו בעצמכם. אם כבר, חשוב לציין כדוגמא את השיעורים ברוסית. אלו ליוו את היהודים מאוקראינה שיצאו לגלות כאשר פרצה שם המלחמה לפני כשנה וחצי.

■ רגע לפני שאנו יוצרים "משבר דיפלומטי"; השיעורים ברוסית או באוקראינית?...

אכן מעניין מדוע זה כך, אך כל לומדי התורה מאוקראינה לומדים ברוסית ולא באוקראינית. יש לנו שם כ-700 לומדים קבועים, שגם מעבירים את שאלותיהם ומקבלים תשובות – הכל ברוסית כמובן.

השיעורים שנוסדו ברש"ב וראב"ד

■ זכעת שאלה ככובד-ראש: האם אתם בעצם לא מפתים אנשים "להסתפק-במועט"? אומר ר" איד לעצמו: במקום שאתאמץ להגיע לבית מדרש לשישים דקות, השיעור מגיע אלי הביתה – ולעשר דקות בלבד!

רבות נשאלנו שאלה זו. ברשותכם, אשיב באמצעות מעשה-שהיה. לפני כארבע שנים נכנסתי לרשכבה"ג מרן שר התורה הגר"ח קניבסקי זצוק"ל, אך הוא התנה את ברכת הברכה – בהתחייבות מצדו להכין שיעורים גם על תלמוד ירושלמי.

מצאתי את עצמי ללא מילים. עמדתי מולו עם חיוך נבוך והוא שואל: 'מה אתה צוחק? תתחייב!'

לא הייתה לי ברירה אחרת או התחייבתי.

אבל בעיני זה היה מאוד תמוה: מה?! להכין שיעורים קצרצרים על דפי ירושלמי – שנחשבים קשים מהתלמוד בכלי?

התשובה לשאלה הזו היא גם התשובה למה ששאלתם: אכן, יהודי שלמד בישיבה לא מסוגל להסתפק בקובץ-שמע קצר. בוודאי שלא בתלמוד ירושלמי. אלא מאי? משקלו הסגולי של הקובץ-שמע ליצור "קביעות" חוק בל יעבור! בכך טמון הסוד שלו, וזה בעצם מה שביקש ממני רשכבה"ג מרן שר התורה זצוק"ל לעשות: ליצור מחייב של קביעות גם ללימוד הירושלמי!

אגב, רשכבה"ג מרן שר התורה זצוק"ל ביקש להמחיש לי את האפשרות ליצור שיעורים קצרים וקלילים גם על ירושלמי, אז הוא פתח ירושלמי וסר "שיעור לדוגמא" קצר באוזני והפטיר "אז הכנתי לך כבר על שש שורות..."

אפיזודה דומה התרחשה גם במעונו של רשכבה"ג מרן רה"י רבי גרשון ארלשטיין זצוק"ל, אשר שאל אותי 'ומה עם שיעורים על מוסר?'

הרב וסרמן במעונו של רשכבה"ג מרן הגר"ג זצוק"ל

נחרדתי: 'שאני אמסור שיעורים כמוסר?'

על השולחן היה מונח ספר 'פלא יועץ'. רשכבה"ג מרן ראש הישיבה הגר"ג זצוק"ל פתח אותו ואמר בזה הלשון: "הנה, זה התחיל! רק צריך לפרסם שזה כבר התחיל"... אז באמת פרסמנו שבהוראתו אנו מתחילים למסור שיעורים גם כמוסר. למדנו פלא יועץ, וכעת שערי-תשובה... מעל 10,000 הצטרפו לשיעורי 'שערי-תשובה' כאלול הנוכחי!

שיעורי המשנה

"שני המקרים שהזכרתי, מזכירים לי סיפור נוסף" נזכר הרב וסרמן. "שנה לפני הסתלקות רשכבה"ג מרן הגר"א"ל שטינמן זצוק"ל, זכיתי שהוא יבקש ממני להכין שיעורים גם על שישה סדרי משנה.

התפלאתי: 'וכי חסרים שיעורי משניות?' הוא ענה לי: 'יש יהודים שלא רגילים בלימוד, אפילו של משניות! וכדי להמחיש זאת ציין: 'עבורם מסכתות 'ברכות' ו'בכורות' זה היינו הך...' כאשר הוא הסתלק מן העולם כבר היינו מוכנים עם ש"ס משניות, שבין השאר גם נלמד לעילוי נשמתו...

לסיכום, אחד שוב את התשובה לשאלה: השיעורים מכניסים את הלומדים לבית המדרש, בעצם העובדה שהם מחברים אותם לקביעות ובכך מונעים את הנשירה המצויה בשיעורים.

הגורם העיקרי לנשירה מהדף-היומי הוא הפחד שנוצר אצל אנשים שהחסירו כמה דפים. חלקם בקושי מצליחים לעמוד באתגר של דף ליום, ושגורש מהם להשלים כמה וכמה דפים – הדבר מרפה את ידיהם.

כאמור, יצרנו כס"ד פתרון שעוזר להשלים את הדפים החסרים. אך יש להזכיר, שגם בלעדי השלמת הדפים חשוב להמשיך ללמוד עם הציבור. אמר לי פעם רשכבה"ג מרן הגר"א"ל שטינמן זצוק"ל "דף-היומי מורכב משני חלקים מה'דף' ומ'היום'. הנה אומר: אסור לחיות ב"מדרף". אם הפסדת כמה ימים בדף היומי, דבר ראשון תצטרף למקום בו כולם אוהזים. כי אחרת איבדת את הקביעות! במקביל תשתדל להשלים את הדפים החסרים, אבל גם אם לא השלמת את סיימת את הש"ס פחות 200 דף. זה עדיין עדיף מאשר להתנתק לגמרי מלימוד הש"ס.

ומה באמת קורה עם השיעורים על תלמוד ירושלמי הנזכרים לעיל?... אנחנו כבר לקראת סיום מסירת שיעורים על כל התלמוד ירושלמי – והכל בזכות אותה הבטחה!

כל אחד יכול

התמקדנו כאן בדף-היומי, אך מסתבר שאותה מערכת מציעה תכניות נוספות, או תמיכה בתוכניות קיימות כמו "תרי דף" בה יסיימו בו' תשרי תשפ"ד את הש"ס. ישנם שיעורים על תנ"ך, פרשת שבוע, חידה שבועית מצוירת על הפרשה, משניות, משנה ברורה, שיעורים ארוכים יותר בנמרא בתוכנית "הברותא" ועוד ועוד. בשורה האחרונה: מהדורות תלמידים שתושק בקרוב, בהתאמה מושלמת לצעירים.

■ מאיפה התקציב למפעלים חובקי העולם הללו?

נו, זה מה שהגמרא שואלת השבוע בדף היומי 'כסף מנלן?...'

אבל המטרה שלנו כאן זה לא למצוא תשובה לשאלה לא פשוטה זו, אלא לבקש תרומות מסוג אחר לגמרי: הצטרפו ללגיטו של מלך! אפשר להגיע אלינו בכמה דרכים, ואחת מהן דרך 'קול הלשון'. (לדגל חידוש מערכת קול הלשון בימים האחרונים, עדיין לא כלל השיעורים נגישים אך הם מתעדכנים ברצף) טעמו ושמעו כי טוב!

■ להצטרף כעת? נו נו. השבת אנחנו כבר בקידושין דף י"ג...

אז מה? יש לנו בשורה שאומרת דבר מאוד ברור: "אתה בוודאי תוכל לעמוד במשימה!" אדם חושש להתחיל במשהו גדול שהוא מסתפק לגבי סיכויי הצלחתו – כי מי יודע אם הוא יתמיד יום אחר יום דף אחר דף.

אבל אלפים כבר הוכיחו שהם מסוגלים. אם מפספסים שיעור כבית כנסת מכל סיבה, משלימים באמצעות השיעורים הקצרים שלנו. ואם ככל מצב אין סיכוי להצטרף לשיעור פעיל, אז למה לא לסיים את הש"ס לכל הפחות באמצעות השיעורים המוקלטים? זה אפשרי לכל אחד ואחד!!!

■ ומה יש לכם לומר לאורך כולל מן השורה, שלא דווקא לומד דף-היומי?

אני לא הכתובת לומר לו משהו, אבל לכם אני יכול לומר, שמי שלא מצטרף לסדר הדף היומי אזי הסיכויים שלו לסיים ש"ס נמוכים מאוד. גם אם הוא אברך מצוין. המציאות מוכיחה שוב ושוב שסדר הדף-היומי זו הערובה הכמעט יחידה בעולם, ובחיים, לסיים את כל הש"ס!

אגב, המציאות מוכיחה שסיימו הש"ס העולמיים מהווים 'טריגר' רציני להצטרפות לומדים חדשים לדף היומי. עכשיו אנחנו עומדים במחצית הש"ס, ושכל אחד יקח בחשבון שזו 'קריאה אחרונה' כי עד לסיום המחזור הנוכחי – בכ' סיון תשפ"ז – אף אחד לא יקרא לו שוב להצטרף.

בכל מקרה ובכל מצב: "קביעות" חייבים. לאו דווקא בדף היומי. שכל אחד יעשה את התוכנית שלו. אבל קביעות חייבים. כאשר התחלנו להקליט שיעורים על 'משנה ברורה' הייתה תגובה רווחת: 'משנה ברורה? זה קשה!' אבל ביארציית הקרוב של מרן ה'חפץ חיים', בכ"ד אלול, יסיימו 24,000 אנשים את לימוד המשנה ברורה! ואנחנו מתחילים מיד מחזור חדש...

אלף שאלות, מאה אלף דפים

■ הרב וסרמן, מהיכן שואבים אנרגיות להקליט 12 שיעורים ביממה? השיעורים לוקחים את האנרגיה? השיעורים נותנים את האנרגיה. הרי זה סיפוק עצום! בין הזמנים, לדוגמא, יכול לתת לי "חיות" למשך שנים קדימה, כי יש אלפי אנשים שיוצאים לנופש ככל מיני מקומות בארץ ובעולם. הם עוזבים את שיעורם הקבוע בבית המדרש, ובמקום אליו נסעו פעמים רבות לא מתקיים שיעור. מה שממשיך לחבר אותם לקביעות היומית אלו השיעורים המוקלטים. זה מחזיק אותם. זה מציל אותם! כאשר שהתה משלחת ההצלה של ישראל באזור רעידת האדמה שהתרחשה בטורקיה. השיעורים שלנו נסעו איתם!

ביממה ממוצעת גם מגיעות בין שבע מאות לאלף שאלות מהציבור על הדף... כמובן שאני עצמי מספיק להשיב רק על חלק מהן, ועל השאר משיבים שאר אנשי הצוות שליט"א.

■ על כמה מנויים אתם עומדים כיום?

סך הכל רשומים כמנויים במערכת 112,000 איש. לא כולם לומדים גם את הדף-היומי, ולכן נעגל את המספר כלפי מטה ל-100,000.

כעת, אם היו אומרים את זה למרן הגאון רבי מאיר שפירא זצוק"ל לפני 100 שנה, הוא היה מאמין?!

מי יגלה עפר מעיניך, ראש ישיבת יח"ל: מאה אלף דפי נמרא בכל יום, רשומים בשמך!!!

